

2025-mut Aningaasanut inatsisissatut siunnersuut

(Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoq)

Akissuteqaat**Pingajussaaneerinnineq***Aallaqqaasiut*

Naalakkersuisut sinnerlugit Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliaq Naalakkersuisut pingajussaaneerinninnermut allannguutissatut siunnersuummik saqqummiussaannik ataatsimiititaliami suliarinninneranut qujassuteqarfigissavara.

Peqatigisaanik partiit akisussaassuseqartut aningaasanut inatsimmik isumaqatigiissuteqarnerannut annertuumik nersualaarumavakka. Partiit amerlanerit akisussaaffimmik tigusillutik avissaartuuffigisavut tunullugit, pissutsinik amerlasuunik katersuuffigisatsinnik isumaqatigiissutigisatsinnillu aallussinerat pitsaalluinnartuuvoq. Aningaasanut inatsimmik siunnersuut ukiuni aggersuni politikikkut suliniutinut arlalinnut tunngavissiivoq, ataatsimoorlutalu Nunatsinnut iluaqutaasumik taakku piviusunngortinnissaat qilanaaraara.

Aningaasanit inatsisissamik isumaqatigiissutikkut nunatta 2025-mi aningaasatigut politikeqarneranut toqqammavik patajaatsoq aalajangiusimavarput.

2025-mut aningaasanut inatsimmi sinneqartoorneq

Pissutsit taamatut inissisimaneranni ullumikkut aningaasanut inatsimmik sinneqartoortumik akuersinerput pisariaqarlunilu iluaqutaavoq. Piffissami 2025-2028 ataatsimut ingerlatsinermi sanaatornermilu, Ingerlatsinermit Sanaatornermut Taarsigassarsisitsisarnermullu inerneratut taaneqartumi, 100 mio. kr. missaani sinneqartoornissaq missingersuusiorneqarpoq.

Ingerlatsinermit Sanaatornermut Taarsigassarsisitsisarnermullu inenera kisimiitillugu isigineqassanngilaq. Inatsisartut missingersuutit Naatsorsuutillu pillugit inatsisaat naapertorlugu Namminersorlutik Oqartussani kommuninilu pisortat missingersuutaat annertuseriarnissamut killiliivigineqarput. Ineriartornissamut killiliussa qkiunut sisamanut siaaraanni 2 procentimut inissitaavoq, ukiumilu ataatsimi 1 procentimik annertuseriartoqarsinnaalluni. Siunissaq ungasinnerusoq isigalugu pisortat ingerlatsiviata annertussusaata killilernissaa, taamaalillunilu kinguaariinnut tullernut nunatta aningaasaqarnikkut patajaassusaata qularnaarnissaa, inatsisip siunertaraa. Tamannalu aamma Naalakkersuisut toqqammavigalugu aningaasanut inatsisissaq suliarisimallugu erseqqissaatigissavaat. Ukiut tamaasa aningaasartuutinut nutaanut killilimmik atugassaartoqartarnera, aningaasartuutit annertuseriarnissaannut killiliussap nassataraa. 2025-mut aningaasanik atugassat sinnerat 0,8 mio. kr.-upput.

Aningaasanut inatsit akisussaassuseqartumik suliarineqarnissaa inuiaqatigiillu aqunneqarnerannut toqqammaviuvoq pingaarutilik. Aningaasanulli inatsit kisimi tamanna suliarissallugu naammanngilaq, tassami nunatsinni aaqqitassarpasuit suli annertuujummata . Inuiaqatigiinni siunissaq ungasinnerusiq eqqarsaatigalugu ilungersornartut, Aningaasanut inatsisiliornerinnakkut aaqqinneqarsinnaanngillat, isumaqatigiissutilli suliniutillu allat kingorna suliniutinik sukumiisumik iliuuseqarnermik kinguneqartut, atorlugit aaqqinneqassapput. Taamaammat Naalackersuisut ingerlaavartumik amerlanerussuteqarluartunillu siammasissumillu Inatsisartuni partiinik isumaqatiginninniartarnerit ingerlattarsimavaat, taamaaliornikkut sapinngisamik siunissamut ungasinnerusumut attanneqarsinnaasunik aaqqiissuteqartoqarsinnaaqqullugu. Nunatta politikarit aamma ilaatigut nuannarineqarpallaanngitsuni aaliangiiniarnerni akisussaaffimmik tiguisinnaasunik atorfissaqartitsiuassaaq.

Aningaasanut inatsisikkut suliniutissat arlallit sinaakkuserpavut, taakkunanngalu pingaarnerit ilaat iserfigissavakka.

Timersorneq peqqinnerlu

Innuttaasut peqqissut tassaapput innuttaasut timersuutinik ingerlatsisut aammalu pinaveersaartitsinermik annertoorejussuarmik suliaqarfiusoq. Naalackersuisut tamanna ikorfartorumavaat. Inuit aammalu pikkorissut timersortarnerisa nukittorsarnissaanut, ukiut aningaasanut inatsisiliorfiusut ingerlaneranni 30 mio. kr.-t immikkoortinneqarput. Tamanna aningaasanut inatsisissamik isumaqatigiissuteqarneq tunuliaqutaralugu timersornermut tapersersuinermik annertunerulersitsivoq, peqatigisaanillu aningaasat taakku timersornermi kattuffiit iligiiaarluni unammisartunut, nunanut allanut unammisartunut atorneqartussanngorlugit immikkoortitsiffigivaat. Taakkulu allaffissornermut atorneqannginnissaat kattuffinnulli (specialforbund-inut) ingerlateqqinnissaat pingaartinneqarpoq.

Nunarsuami ujattaarluni unammersuartarnerit sakkortunersaannik taaneqartartoq aammalumi nunarsuarmioqatigiinnit peqataaffigineqaruartartoq Arctic Circel Race aamma ukiuni tullerni marlunni katillugit 1 mio. kr aningaasaliiffigineqarluni.

Ikiaroorartumik aanngajaarniutillu sakkortuut pillugit akiuiniarneq

Nunatsinni annertoorejussuarmik aanngajaarniutinik aammalumi aanngajaarniutinik sakkortuunik atuinerit annertusiartuinnarput. Taamaattumik ukiuni minngingersuusiorfiusuni 20 mio. kr. ilanngaaserisut amerlatsinnissaannut aammalu misissuinerit annertusinissaannut immikkoortinneqarput. Aningaasannanniapuluttut “qernertuliortut” aammalu inuiaqatigiinnut aserorterisut akiornissaat Naalackersuisut pingaartippaat. Naalagaaffinngornissatsinnummi nukillaarsaanerit ataatsimoorluta akiortariaqarpagut. Innuttaasullu tamatumunnga tamarmik akieqataanissaat minnerunngitsumillu nunatsinni politiit suleqatiginissaat nukittorsarneqartariaqartoq sulisiarineqartussat pingaarutillit ilagivaat.

Innuttaasut aningaasaateqarnerulernerat

Akilerartartermik aaqqissusseqqinneq manna piviusunngortussanngorpoq, tamannalu ukiunut arlalinnut anguniakkanik aallarniivoq. Akilerartartermik aaqqissusseqqinneq sulisartukkormiunut aningaasatigut aaqqiivigineqarnissaminnut pisariaqartitseqisunut aningaasaateqarnerulersitsissaaq. Taakku tassaasinnaapput umiatsiaararsorlutik aalisartut, pisiniartitsisut, fabrikkini, meeqquerivinni, utoqqaat angerlarsimaffiini sulisut aaqqissusseqqinnermi iluaqutserneqarnerpaasussaapput. Imaanngilarli akissarsiaqinnerusut pissarsiaqassanngitsut kiisiannili pisortaq aamma pissarseqataasinnaapput isertitakinnerusuniit akunnattumik isertitalinniilli annikinnerusumik pissarsiaqassallutik. Aaqqissusseqqinnermik iluanaaruteqarnerpaasussat tassaapput innuttaasut akilerartartut ukiumut 150.000 kr.-t 300.000 kr.-llu akornanni isertitaqartut. Tassa qaammammut 12.500 kr.mii 25.000 kr.-ip akornanni akissarsisartut pissarsiaqarnerpaajussallutik. Aaqqissusseqqinnerlu tamarmi aningaasalersugaavoq aamma qineqqusaarutaannaanngilaq.

Sanaartornerup ingerlateqqinnera

Sanaartorneq nunatsinni tamarmi siuariartortermik atugarissaartermillu Naalakkersuisut suliniuteqarneranni pingaaruteqarluinnartuuvoq. 2025-mut aningaasanut inatsisissamik isumaqatigiissummi Naalakkersuisut partiillu isumaqatigiissuteqartut illoqarfinni annerni minnerunngitsumillu inoqarfinnilu minnerni nunaqarfinnilu sanaartornerup qularnaarnissaanut siunnerfilimmik suliniuteqarneq nangittumik ingerlappaat. Taamaasiornikkut inoqarfinni siammassissumik nunaqarfinnilu ineriartortermik siuarsaanissamik pilersitsinissarpit pingaaruteqarluinnartuuvoq. Isumaqatigiissutit oqaasertalerneqarnerisigut inuusuttunut inissianik, utoqqaat pisinnaanerusut aammalu ilaqutariinnut illuinik inissianillu pisariaqartitsinermut iliuuseqartoqarnera nangittumik ingerlanneqarpoq.

Sinerissap qanittuani aalisartut

Ilisimaneqartutuut Inatsisartut aalisarnermut inatsimmik suliaqarsimalerput. Tamatumunngalu atatillugu sinerissap qanittuani aalisartut angallatinik umiatsiaaqqaanillu ingerlatseqatigiiffinniit akiorserneqarsimanertik tunngavigalugu aarlerisaaruteqarfigineqarsimanerat, sillimaffigineqassaaq. Taamaasilluni sinerissap qanittuani aalisartut toqqissisimanissaat pitsaasumillu aaqqiivigisinaanissaat qularnaarniarlugu.

Spirallilersuisimaneq

Kalaallit nunaata 1992-imi peqqinnissaqarfiup akisussaaffigilernerata kingorna nakorsaaneqarfimmiit paasissutissiissutigineqarpoq arnat 15-it missaat piumassuserinngisaminnik naartunaveersaasorsorfigineqarsimasut. Tamannalu akuersarneqarsinnaanngilluinnartuq tunngavigalugu arnanut pineqartunut taarsiissuteqarnissaa kiisalu pingaarnertut utoqqatsissuteqarnissaa misissuinerit naammassippata pissasoq naatsorsuutigineqarpoq. Taamaammat aningaasat 4,5 mio. kr. tassunga immikkoortinneqarput.

Tamatuma saniatigut isumaqatigiissutikkut nutartikkamik eqqarsaatigilluakkamillu inissialiortiternermik pilersaarusiorneq qularnaarneqarpoq, tassanilu kommuninik oqaloqatiginnittuarneq pingaaruteqarluinnartumik inissisimavoq. Tamanna ersarinnerulersitsissaaq inissianullu suliniutinut aningasaat siunnerfilimmik angusaqarfiulluarmillu atorneqarnerannik qularnaarissalluni.

Naalackersuisut taamaalillutik ineriartornermik, nunap immikkoortuini tamani siuariarnermik misigisaqarfiusumik, pitsaasunillu inissiaqalersitsisumik, inuiaqatigiinni atugarissaarnermik ineriartornermillu ikorfartuisunik suliniarneq tunniusimallutik ingerlappaat.

Sanngiinnerusut sammineqarnerat

Innutaaqatitta utoqqaat innuttaasullu innarluutillit pitsaasunik sinaakkuteqarnissaat, siunnerfilimmillu atugarissaarnermik pitsaasumillu inuuneqarnermik qularnaarisunik suliniuteqarfigineqarnissaat Naalackersuisut pingaartippaat. 2025-mut aningaasanut inatsisissamut isumaqatigiissut suliniutinik sukumiisunik, immikkoortuni taakkunani siunissamut isumannaarisunilluni suliniarnermik ikorfartuisussamik imaqarpoq. Assersuutigalugu tusilartut utoqqaallu isumasioqatigiinnissaannik ingerlatsinissamut aningaasanik immikkoortitsisoqarpoq. Aammalu innarluutillit kattuffianut nukittorsaaniarnernut missingersuusiorfiusuni 4 mio. kr. immikkoortinneqarlutik. Taakkumi suliaat inuiaqatigiinni pisariaqarmata aammalu nukittorsarneqartariaqartut ilagimmatikkut.

Utoqqarnut tunngasuni Naalackersuisut utoqqarnut periusissiaata, inissianik utoqqarnut naleqquttunik ineriartortitsinermik, paaqqutarinninnermi peqqinnissaqarfimmilu naammassinnissinnaassutsip annertusarneranik kiisalu utoqqaat suliffeqarnermi inuunerminnik ingerlatsiinnarusuttut suliinnarsinnaanerannut periarfissaannik pitsanngorsaarnermik imaqartup, atuutilersinnissaanut suliniarnerput nangipparput.

Suliniutit taakku atorlugit inuiaqatigiittut utoqqartatta innarluutilittattalu pitsaanagerusumik inuunermi atugaqarnissaannik pilersitsinissamut akisussaaffimmik tiguseqataanerput takutipparput, taamaalilluni innuttaasut tamarmik naleqartinneqarlutik sammisaqarlutillu inuuneqarsinnaaqullugit.

Soraarnerussutisiaqarnissamut peqataasussaaitaanermut inatsisip partiinit tamanit akuersissutigineqarsimanerata kingunerisaanik innuttaasunut atugassiissutigineqartut imaannaanngitsorpassuaqalersimasoq paasivarput. Tamakkulu aaqqiiviginissaat siunertaralugu inatsimmik naleqqusaanissartik suliarissallugu, innuttaasorpassuit orullutigisaat tusaallugit aaqqiissutissat arlallit suliarillugit ingerlatissallugit.

Kulturip kinaassutsillu aallunnera

Kulturi kinaassutsitsinni ataatsimuussutsitsinnilu pingaaruteqarpoq, 2025-mullu aningaasanut inatsisip kulturip ineriartortinneqarneranut atorneqariaannaanerannullu sinaakkutit

nukittorsarnerannik annertuumik tunniusimalluni suliaqarneq takutippaa. Nunatta Katersugaasiviani Allagaateqarfianilu toqqorsiviit pitsanngorsarnerannut Naalackersuisut aningaasaliipput, taamaaliornitsigullu tamatta kulturikkut kingornussavut siunissami kinguaassatsinnut isumannaarpavut. Tamatuma saniatigut Nunatta Isiginnaartitsivianut tapeqqinneq pingaarnersiorparput, taamaalillunilu taakku isiginnaartitsissutaasa nunatta sineriaanut siaruaannissaat periarfissinneqarpoq, taamatullu aamma nunaqqatitta atuakkiortut atuakkiaasa nutserneqarnissaannut tapiissutinik immikkoortitsivugut, taamaaliornitsigut atuakkiornikkut kulturitta atuartartunut siammasinnerusunut anngussinnaanera pisinnaaqullugu.

Inuit pisinnaatitaaffiitut immikkoortumi Naalackersuisut isumaqatigiissutikkut Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisooqatigiinnut aamma ICC-mut aningaasat immikkoortinneqartut amerlineqarput, taamaaliornikkut taakku innuttaasut pisinnaatitaaffiinek siaruarternermi inissisimanerat nukittunerulersinnaaqullugu. Tamanna Kalaallit Nunaata nunat tamat akornanni inuit pisinnaatitaaffiitut immikkoortumi akuunerannik pisussaaffeqarneranillu ikorfartuisuuvoq.

Ilinniartitaanermut immikkoortoq

Meeqqat atuarfiat pitsaasoq nukittoorlu siunissami ineriartornitsinnut naalagaaffinngornissatsinnullu matuersaataavoq. Taamaattumik tamatumap toqqammavissaalluinnarnissaa Naalackersuisut kissaatigivaat. Taamaammat 2025-mut aningaasanut inatsisissamik isumaqatigiissummi meeqqat atuarfianni ilinniartitsinermi atortussiat immikkullu atuartitsinerup nukittorsarneqarneranut aningaasanik amerlanerusunik immikkoortitsivugut. Inuusuttut amerlanerit meeqqat atuarfiannik qimatsinerminni ilinniarnissamat piareersimanissaasa siunnersorluarneqarsimanissaasalu qularnaarnissaa, taamaalillunilu inuusuttut ilinniarfianni ilinnialersinnaanermut periarfissaannik siunnersorneqarluarsimanissaannillu annertusaanissaq, inuiaqatigiinnilu akuullutik suleqataanissaat anguniagaalluni.

Peqatigisaanik meeqqat atuarfiat nuna tamakkerlugu suliniutitigut ikorfartorneqarpoq, tassani meeqqat atuarfiani ilinniartitsisunik ilinniartitsineq ilinniartitseqqinnerlu kiisalu ilinniartitsinermi atortussianik naapertuuttunik ineriartortitsinerit ilanngullugit. Sulinitit taakku Naalackersuisut "Ilinniartitaanermut periusissiaat 2024-2030" tapiliussaapput, tassanilu nuna tamakkerlugu ilinniarsimassutsip annertusarnissaanut siunnerfiit erseqqissut inissinneqarput. Periusissiaq ilinniartitaanernik suliffeqarnermi pisariaqartinneqartunik nalimmassaanissamat, piginnaangorsaanermilu pisariaqartitsinermik aallaaveqarnerunissamik siunnerfeqarpoq.

Ilinniartitaanermi meeqqallu atuarfianni aningaasaliinerit aningaasat siunnerfilimmik atorneqarnerannik sunniuteqarluarnerannillu qularnaarinninniarluni ingerlaavartumik nalilersorneqartuarnissaat Naalackersuisut pingaartippaat. Meeqqat atuarfiat nukittoq pitsaasorlu inuiaqatigiinnik maanna siunissamilu unammilligassanik akiuussinnaalluurtunik pilersitsiniarluni sulinermi annertuumik pingaartinneqarpoq.

Kommunikative Suleqateqarnerq

Ulloq 19. november Naalakkersuisut kommunillu 2025-mut kommuninut ataatsimoortumik tapiissutit pillugit isumaqatigiissuteqarput. Aningaasaqarnermi pilersaarusiordermi pisortallu qitiusumi innuttaasunut sammisunik ilaatigut isumaginninnermut immikkoortumi, utoqqarnut immikkoortumi ilinniartitaanermullu immikkoortumi pilersaarusiorderanni isumaginninnerannilu Namminersorlutik Oqartussat kommunillu qanimut suleqatigiinnerisa pingaarnerulernera, isumaqatigiissummi ersersinneqarpoq. Tassunga atatillugu ukiunut aggersunut kommuninut ataatsimoortumik tapiissutit aatsaat taamak annertutigilerput. Tassami 2 milliardinit sinnerlugit annertussuseqarmata. Tamanna kommunit arlallit maannakkut assersuutigalugu isumaginninnermut immikkoortumi, meeqqanik inissiinerni suliassani eqqortumillu siusinaartumik soraarnerussutisiani tunniussinnermi sulianik isumaginninnermi annertuumik ajornartorsiorderisa nalaanni pivoq. Ukiuorderumillu tapiissutit siunertaminnut atoneqartarnissaat isumaqatigiissutaavoq, soorlu sanaatornermut tunngasut aningaasanik Eqqarsaatigalugit. Tamatuma ukiuni aggersuni inuiaqatigiit aningaasanik taakkunannga naapertuuttumik iluaqutserneqarnerannik apeqqummik annertunerusumik aallussinissap pisariaqarnera erseqqissarpaa.

Naggasiineq

Aningaasanut inatsisissamut atatillugu siullermeerinninnermi aappasaaneerinnermilu oqariartuutigut arlallit maanna uteqqinngikkaluarlugit, taamatuttaaq isumaqatigiissummi allassimasut atuarneqarsinnaasut annersuussutigissavakka.

Naggasiullugu Naalakkersuisut sinnerlugit tamassi 2025-mut aningaasanut inatsisissatut siunnersuummut politikikkut isumaqatiginninniarnerni, maani Inatsisartuni kiisalu Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoqarfimmi, taassumalu ataani Aqutsisoqarfinni tunniusimallusi sulisimanissinnut, qujassuteqarfigiumavassi. Suliaq annertoq inuiaqatigiinnilu ingerlatitaanitsinni pingaarutilik maanna qinigaaffimmi kingulliusoq Taamatut oqaaseqarfigalugu maani inersuarmi siunnerfeqarluartumik anguniagaqarfiusumillu aningaasanut inatsit pillugu oqallinnissaq qilanaaraara.